

Boj s akátem

Proč s akátem vůbec bojovat?

Protože akát, celým jménem trnovník akát neboli latinsky *Robinia pseudoacacia*, patří mezi nebezpečné invazní druhy. Kromě akátu se u nás celkem v této kategorii vyskytuje přes 30 druhů rostlin, včetně stromů.

Co je vlastně invazní druh? Je to druh nepůvodní, který se šíří do volné přírody, obsazuje lesní i nelesní prostředí a vytlačuje odtud naše původní druhy. Nepůvodní znamená, že se v naší přírodě přirozeně nevyskytoval. Akát pochází ze Severní Ameriky, byl záměrně přivezen do střední Evropy v roce 1672 a po stopadesáti letech se začal samovolně šířit.

A čím je nebezpečný? Protože trnovník akát patří mezi bobovité rostliny, umí ze vzduchu vázat dusík a obohacovat jím okolní půdu, dochází k takzvané eutrofizaci. Proto je akát schopný bez problémů růst také na neúrodných půdách, kde je málo živin a kde by většina našich dřevin jen živořila. Díky velkému množství dusíku pak v podrostu rostou hlavně nitrofilní (tedy dusík milující) druhy, jako kopřiva, vlaštovičník větší nebo kakost smrdutý. Navíc je celá rostlina, kromě květů, jedovatá a do půdy vylučuje látky, které jsou pro ostatní rostliny toxické; tomuto jevu se říká alelopatie. Akát tímto otravným způsobem pomalu ale jistě vyhubí většinu původních rostlin. Není to zrovna příjemný soused, co říkáte?

Boj s akátem

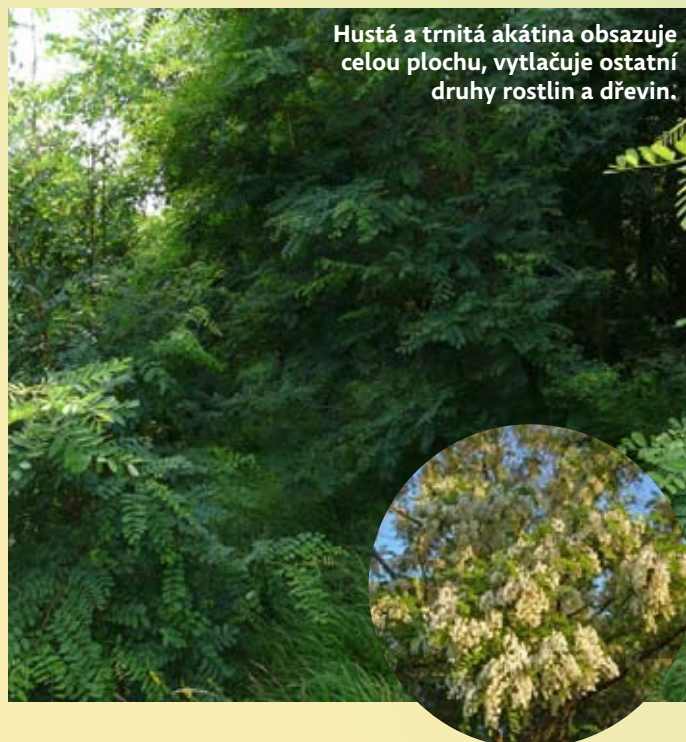
Proč se akát tak rozšířil?

Nutno přiznat, že lidé akátu v obsazování naší krajiny výdatně pomáhali. Nejčastěji byl vysazován ze dvou důvodů – jako medonosný strom a jako rychle rostoucí dřevina ke zpevnění železničních a silničních násypů.

Akát byl jako medonosný strom hitem výsadby ve 30. letech minulého století, kvalitou i množstvím medu snadno strčí do kapsy naše domácí druhy dřevin. V obecních kronikách českých vesnic a moravských dědin tak můžeme číst nadšené popisy, jak školáci slavnostně vysazují medonosné stromky do alejí kolem vsi.

Na náspech kolem tratí a silnic byl vysazován kvůli svým dalším vlastnostem. Má rád suché a teplé prostředí, snadno snáší nedostatek vláhy a nevadí mu ani neúrodné písčité půdy. Rychle roste, také dobře obráží po požáru a má tvrdé kvalitní dřevo. Na kamenitých suchých náspech kolem železničních kolejí se mu tedy dobře dařilo a navíc po ohních, které hrozily od jisker z komínů parních lokomotiv, zase znovu obrazil.

Často byl také vysazován pro dřevo zejména na písčitých půdách, kde byly původní porosty stromů, nejčastěji dubů, vykáceny.

Hustá a trnitá akátina obsazuje celou plochu, vytlačuje ostatní druhy rostlin a dřevin.

Medonosný akát v květu

Jak poznám, že mám akátový problém?

S akátem máme problém často v tom, že roste a šíří se v místech, kde je nechtěný, překáží, nehodí se či kde přímo škodí. Viditelná je invaze akátů, když například po delší době navštívíte místo, kde býval suchý cíp pěkné louky nebo skalnatý osluněný břeh řeky. Dříve hezká a přírodovědně hodnotná místa umí akát obsadit během pár let.

Další problém s akátem je jeho odstranění. Stačí se pokusit akát zlikvidovat jednoduchým vykácením. A hle, příští jaro roste na pozemku hustá džungle třímetrových trnitých výhonků, které obsadí daleko větší plochu než samotné stromy.

V boji s akátem nejsme sami, válečnou sekeru již dlouho mají vykopanou sousedé Slováci a Rakušani. A například Němci ročně vynaloží na boj s akátem neuvěřitelných 150 milionů euro! Celoevropsky snad největší akátové porosty najdeme v Maďarsku, kde je akát noční můrou většiny národních parků.

Z toho plyne, že byt jediný nežádoucí akát za našimi humny není bezvýznamným stromkem. Ve středoevropském prostoru je potírání akátů důležitým příspěvkem k ochraně přírody. Pojďme se tedy podívat na praktické zkušenosti od nás i ze zahraničí, jak problém řešit.

Obrážející pařezy ilustrují velkou životaschopnost akátů.

Akátová výmladková houština rok po vykácení vzrostlých stromů

Pryč s akátem! Aneb kdy je na čase se zbavit nežádoucích akátů?

Než se pustíme do jednotlivých technik boje s akátem, naližme si čistého vína. Bez přehánění se do výzkumu a boje s akátem během posledních desetiletí vložily miliony. Přitom se nedá říct, že bychom už měli v ruce jednoduché a stoprocentně fungující řešení. Akát je strom s neuvěřitelnou schopností regenerace. Jeho potlačení je proces náročný, dlouhodobý, ne vždy jednoznačně úspěšný.

Jenže řešení stylem mrtvého brouka situaci většiny ohrožených míst zhoršuje. Pokud nežádoucí porosty akátů zůstávají bez zásahu, stromy pokračují v obohacování

půdy dusíkem, vytlačují původní rostliny a především se stávají zdrojem semen pro široké okolí, invaze pokračuje. A tak po několika letech je nutné místo například původních 20 stromů řešit hustý akátinový porost na 20 hektarech cenných ploch.

Podívejte se proto raději už dnes na pozemky, které máte ve správě, nájmu, vlastnictví apod. a zkuste pozorně určit, jestli na nich nerostou nežádoucí akáty. Je snazší hasit ohýnek než požár.

Šedozelené kolo uprostřed leteckého snímku ukazuje uzavřený porost akátů v zapojeném listnatém lese.

Různé metody boje s akátem

Lesní prostředí

Tento metodický list se zaměřuje na boj s akátem v otevřené nelesní kulturní krajině. Lesní porosty jsou specifické stejně jako péče o ně. Lesníci mají vlastní předpisy a metody, jak se o lesy a stromy v nich rostoucí starat. Proto se o akátech v lese v této publikaci zmíníme jen okrajově.

Na základě sesbíraných informací vyplývá, že roztroušené akáty v lesních porostech jsou spíše jednodušším problémem k řešení. V zapojeném lese, jako jsou například dubohabrové lesy s podrostem teplomilných keřů, nemá akát příliš šanci k přirozené obnově. Ideálním postupem je proto nechat porost akátu vystárnout a staré kmeny vyhnít. Jako metoda boje stačí pouze čas a trpělivost. Akát tu nemá kvůli vysoké konkurenci ze strany ostatních dřevin a především keřového patra prostor pro invazi a jeho

porost pomalu odumře. A mrtvé dřevo se pak stane i zajímavým životním prostorem pro různé druhy živočichů.

Jiná situace nastává v narušených lesních porostech, na mýtinách, v porostech bez vysokého podílu přirozených dřevin a na okrajích lesů. Stručně a obecně řečeno je zde důležité zbavit se stromů, které jsou zdrojem semen, potlačit akátové výmladky nejlépe použitím totálního herbicidu a ostatní dřeviny pak už akát předběhnou. Jakmile je akát zastíněn, pak už jen živoří. Konkrétní zásah je tu však zapotřebí volit v souladu s lesnickými postupy a předpisy.

Nelesní prostředí

V tomto metodickém listě se zaměříme na metody, které se používají v otevřené, nelesní krajině. Jde především o suché trávníky, okraje luk, cest, polí, břehy toků, aleje, ale i zahrady a podobně. Pravda, někdy zde akáty mohou tvořit i celé lesíky. Důležité je, aby se stromy nenacházely podle katastrálních map na lesní půdě, pak se jedná o nelesní prostředí a můžete k jejich potlačení přistoupit bez nutnosti postupovat podle předpisů zákona o lesích.

Hlavními metodami jsou kácení vzrostlých stromů, různé formy použití herbicidu jako zatření pařezů, postřik na list, injektování stromu, dále obalení vysokého pařezu igelitem, kroužkování stromů a v neposlední řadě také pastva. Metodu je dobré zvolit podle velikosti a stáří akátů; obecně lze ale říci, že ve většině případů budete muset využít kombinaci více metod, abyste dosáhli žádané účinnosti. Některé metody se hodí spíše na první větší likvidaci porostu, jiné pro potlačení akátu v dalších letech a také pro údržbu ploch, které vzniknou odstraněním akátu.

Kácení

Kácení lze použít u vzrostlých akátů i u větších výmladků, u jednotlivých stromů i větších porostů. Kmeny řežeme nízko nad zemí (na rozdíl od další metody, viz níže Igelitování). Vždy je zapotřebí zatříť čerstvý pařez ihned totálním herbicidem, nejčastěji bývá používán Roundup. Bez použití herbicidu začne pařez s neuvěřitelnou intenzitou obrážet a z akátinové světliny je po roce zamořena plocha neprostupné akátové houštiny. K nátěru se používá jen trochu ředěný roztok o vysoké koncentraci herbicidu.

Může se použít i samotný neředěný herbicid, ale pokud je nedostatek vláh, herbicid nepronikne do kořenů a efekt je velmi malý.

Pokusy s různými totálními herbicidy prokázaly jejich podobnou účinnost, tedy neexistuje herbicid, který by zamezil obrůstání pařezů stoprocentně. Nicméně bez použití chemie by bylo kácení už hotovým bojem s větrnými mlýny.

Doporučujeme kácet ve vegetačním období, nejlépe na konci léta v srpnu až září, kdy pařez natáhne herbicid do kořenů, a tím se účinně omezí výmladkovost. Daleko méně užitečné je z nátěru na jaře a časně v létě, kdy od kořenů proudí míza a ta herbicid vytlačí. Stejně tak nepomůže kácet a řez zatírat v zimě, kdy je strom ve fázi klidu a proudění látek je na minimu, herbicid se tak ke kořenům nedostane. Důležité je plodné stromy vždy co nejdříve odvézt a nenechávat na hromádkách ani větve, protože by se z nich uvolnily semena a tím by práce přišla vniveč. Nejjistější je zbytky po kácení spálit.

Výhodou kácení je okamžité odstranění celých stromů, což se hodí například na místa, kde akát jednoznačně překáží, stíní, kde potřebujete otevřít prostor pro návrat původního travního společenstva anebo kde hrozí, že by postupně odumírající strom mohl představovat nebezpečí pro lidi.

Nevýhodou pak je, že musíte naráz s kácením vyřešit odstranění množství dřeva, což jsou náklady a starosti navíc. Velkou nevýhodou náhlého odstranění akátů je fakt,

Boj s akátem

že v kořenech zůstávají všechny zásobní látky a v okolní půdě je velké množství dusíku. Znamená to, že akát silně obráží hlavně z kořenů, takže pak musíte několik let výmladkovost sledovat a potírat. Dále se jako první na vymýcenou plochu natáhnou ruderální rostliny, především různé plevely, které předběhnou žádané rostlinné druhy. Obsah živin v půdě je pak nutné dlouhodobě řešit kosením a odvozem biomasy. A v prudkém svahu vzhledem k tomu, že většinou pod akáty skoro nic neroste, hrozí po jejich odstranění eroze.

Nátěr pařezu po kácení herbicidem. K rozeznání již natřených pařezů je vhodné do čirého roztoku herbicidu přidat potravinářské barvivo či pařez jinak označit.

Kácení je bez použití motorové pily fyzicky a časově náročná práce.

Postřik na list

Postřik totálním herbicidem na list se používá na obrážející výmladky z kořenů, pařezů a kmenů po různých zásazích proti stromům, stříkají se mladé akátové houštiny a postřik platí na semenáčky vyrůstající ze semenné zásoby v půdě. Boj s hustými, trnitými výhonky je o dost nepříjemnější než zásah do vzrostlých kmenů ve světlé akátině. Sečení a prořezání výhonků umí být docela bolestivým zážitkem a samotné tyto mechanické zásahy zůstávají bez valného dlouhodobějšího efektu. Například zkušenost z jedné jihomoravské lokality, kde byla obrážející akátina potlačována po vykácení stromů bez použití herbicidů jen mechanickým klučením, hovoří o 17 letech práce, než se lokalitu podařilo od akátů vyčistit. Proto jednoznačně doporučujeme použít postřik, nejlépe v kombinaci s vyloučením vzrostlejších částí, zatřením řezů herbicidem a s pastvou.

Důležité je načasování a četnost postřiku. Ideální je první postřik během léta mezi červencem a srpnem a druhé opakování na podzim. Pokud se stříká dřív, hlavně brzo na jaře, síla proudící mízy od kořenů zabrání herbicidu proniknout hlouběji do rostliny, ta jen shodí listy a brzo začne znovu obrážet.

Po prvním letním postřiku většina rostlin velice rychle ztratí listy a seschne, nicméně přibližně po 6 týdnech se již na větvích začnou objevovat první zelené lístky, byť často různě deformované. Navíc u opravdu hustých porostů postřik zasáhne jen vrchní patro, spodní větve jsou herbicidem zasaženy jen málo. Proto se hodí během časného podzimu postřik zopakovat, zasadit tím akátině druhou ránu. Takto provedený dvojí postřik

Aplikace postřiku za slunného dne v červenci na kořenové výmladky. Doporučujeme také použít ochrannou roušku.

má velice dobrou účinnost. Postřik je nutné provádět podle pokynů výrobce, především se musí aplikovat na list za slunečního počasí, aby i krátkodobý déšť herbicid nesmyl, a za bezvětří, abychom zbytečně neohrožovali okolní rostliny.

K aplikaci postřiku se hodí klasická plastová konev na záda s ručním pumpováním. Její výhodou je malá pořizovací cena, snadná obsluha a dlouhá násada trysky umožňuje stříkat na větší vzdálenost i na vyšší větve. Na trysku je záhodno nasadit trychtýř, dobře poslouží třeba plastový květináč, který usměrní proud postřiku a tím se zajistí co nejvíce směrovaná bodová aplikace.

Při přípravě postřiku je zapotřebí herbicid ředit čistou vodou nejlépe z vodovodu, protože při použití biologicky znečištěné vody například z blízkého zeleného rybníčku se aktivní látky v herbicidu mohou významně znehodnotit. Postřik by tak ztratil na účinnosti. Proto nepodceňujte přípravu akce a vemte si s sebou vždy dostatečné množství vody v kanystrech na přípravu roztoku. Samotné ředění herbicidu provádějte podle pokynů výrobce, přičemž zrovna u akátu platí, čím vyšší koncentrace, tím líp.

Nevýhodou postřiku je riziko kumulace herbicidů, záleží na typu použitého přípravku. Například výrobce nejpoužívanějšího herbicidu Roundup se zaručuje, že se účinná látka brzy samovolně odbourává, takže v tomto případě je riziko snad zanedbatelné. U jiných herbicidů však tato otázka zůstává a v některých případech u zvlášt

Místo bodového postřiku tři týdny po aplikaci totálního herbicidu. Výmladky kolem pařezu jsou suché, stejně jako okolí pařezu, kam padly kapky postřiku.

citlivých lokalit, jako místa v blízkosti vod a podobně, se odborníci z ochrany životního prostředí raději vyhýbají chemii úplně. O to víc je nutné na těchto místech zasahovat manuálně a nejlépe používat řízenou intenzivní pastvu.

Použití herbicidů je jednoznačně výhodné kvůli urychlení potlačení akátových výmladků a houštin. Ty jsou mechanicky odstranitelné jen velmi obtížně nejen kvůli nepříjemným trnům, ale hlavně kvůli neuvěřitelné schopnosti akátů znovu a stále obrážet. Pokud z plochy po vykácení vzrostlých stromů nebudou odstraňovány výmladky, vyvine se tu neprostupná houština, jež je snad ještě větší pohromou pro přírodu než původní světlina ze vzrostlých akátů. Postřik nám pomáhá zefektivnit boj proti akátu, hlavně šetří nároky na čas a finance, které by pro dosažení stejného výsledku při použití pouze mechanických zásahů byly opravdu vysoké.

Zcela okroužkovaný kmen akátu

Igelitování

Netradiční a přitom docela účinnou metodou je obalení pahýlu kmene do igelitového pytle. Postup zahrnuje pokácení stromu a ponechání asi metr vysokého pařezu. Horní polovinu kmene obalíme tmavým, pevným igelitovým pytle, nad řezem necháme v pytli volný prostor. Dolní okraj pytle ke kmeni pevně přivážeme.

Metoda má nejlepší efekt, když se provádí v červnu a červenci. Pahýl stihne ještě začít obrážet a výhonky rostou do pytle. Během horkých letních dnů se výhonky pomalu dusí a akát vyčerpá spoustu zásobních látek. Větvičky v pytli následně v zimě ještě promrznou. Metodu nemá smysl provádět v pozdějších měsících, hlavně na podzim a v zimě. Poražený strom už do pytle neobrazí, zato s velkou silou z nespotřebovaných zásob vyžene výhonky na jaře. Ty prorazí pytel a efekt igelitování přijde nazmar.

Nevýhodou metody je relativní fyzická a časová náročnost, když takto obalujete desítky či stovky akátů. Hodí se proto spíše na malé plochy o několika stromech. Výhodou pak je, stejně jako u kácení, že naráz odstraníte vzrostlé stromy. Plochu tedy hned otevřete pro návrat původních rostlinných druhů nebo ji můžete hned použít pro výsadbu jiných dřevin apod. A současně je to metoda, která se obejde bez použití chemických látek. Druhý rok pak stačí odklidit igelit a pahýly můžete odstranit. Není to nutné, protože trocha mrtvého stojícího dřeva není nikdy na škodu. Jako u všech ostatních metod i tady je však nutné lokalitu kontrolovat několik následujících let a v případě dalšího obrůstání musíte proti výmladkům a novým semenáčkům nadále zasahovat.

Kroužkování

Jednou z nejpoužívanějších metod boje proti akátu především v Německu je kroužkování kmenů. Jedná se o odříznutí kůry až do dřeva po obvodu kmenu do hloubky přibližně 2 cm. Existuje celá škála variant této metody, účinnost je u všech proměnlivá a žádná není stoprocentní. Výběr konkrétního typu kroužkování záleží pak spíše na časových a technických možnostech.

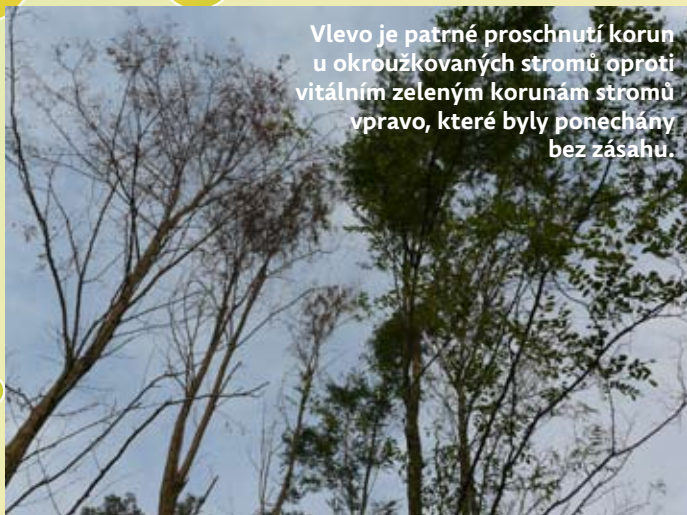
Základní rozdělení je podle šířky kroužku a podle jeho úplnosti. Šířka kroužku může být buď tenká, kdy nejčastěji motorovou pilou objedete celý kmen dokola. Vznikne *tenký kroužek* široký jako list pily, tedy do 1 cm. Výhodou je rychlost zásahu, pokud máte motorovou pilu, pak je zásah hotový během chvilky. Nevýhodou je, že často dochází k přerůstání tenkého kroužku hojivým pletivem, mnoho stromů na toto poranění reaguje jen pomalu a snížení životaschopnosti je malé.

Druhou variantou co se týče šířky kroužku je takzvané *obobrování*, kdy kmen mačetou či motorovou pilou doslova ohlodáte jako bobr. Vznikne 20 – 30 cm široký pruh poranění po celém obvodu kmene, jehož výhodou je daleko horší schopnost stromu ránu zahojit. Metoda je pracnější a vyžaduje víc fyzické síly a času.

Druhým základním dělením kroužkovacích metod je úplnost kroužku. Kmen je možné *celkově okroužkovat* kolem dokola, nicméně ukázalo se, že na takové razantní poranění strom často reaguje prudkým vyhnáním výmladků pod řezem a z kořenů. Schopnost obrážet přetrvává i několik let, neboť má v kořenech mnoho zásobních látek, a je nutné pořád proti výmladkům aktivně zasahovat.

Druhou variantou je pouze *částečné okroužkování*, kdy se na jedné straně kmene nechá neporušený pruh kůry. Strom je pak díky této spojce schopný pořád transportovat živiny a dokáže přežívat i několik let. Nicméně živoří, musí čerpat z vlastních zásob, do místa poranění se časem dostanou dřevokazné houby a akát pomalu odumírá, aniž by začal obrážet. Strom buď po několika letech zcela odumře nebo je možné jej ještě skomírajícího pokácet, ve většině případů už se neobjeví žádné výmladky. V Německu používají tento postup: v prvním roce strom částečně okroužkují, v druhém roce odříznou zbývajíc pruh kůry a ve třetím roce strom porazí.

Vlevo je patrné proschnutí korun u okroužkovaných stromů oproti vitálním zeleným korunám stromů vpravo, které byly ponechány bez zásahu.

A zajímavou variantou kroužkování je nepřiliš známé spirálování, kdy se do kmene vyřízne spirála, která kmen alespoň jednou dokola obkrouží, jako by se kolem kmene ovinul had. Průkopníci této metody si od ní slibují stejný efekt, jako u ponechání neporušeného pruhu kůry, tedy že strom bude moci zbytkově transportovat živiny a nebude reagovat okamžitým obrážením. Současně by měla být lepší v tom, že průchod látek bude daleko pomalejší, tím se strom vyčerpá a odumře rychleji.

Nejvhodnějším obdobím pro kroužkování je období intenzivního růstu, tedy jaro a začátek léta. V praxi se pak často kroužkuje během celého roku, což může ale snižovat účinnost metody.

Obecně je kroužkování výhodné v mnoha ohledech, neboť akátina se rozpadá postupně, koruny prořídnu a pod stromy se otevírá prostor pro postupný návrat původních druhů rostlin. Tím, že stromy zůstávají na místě, není nutné řešit ihned odstranění dřevní hmoty a na velkých svazích nevznikne eroze. Skomírající stromy také neukládají zásobní látky, naopak je spotřebovávají a zmenšuje

Na obobrovaném kmeni je již měsíc po zásahu vidět obrázení výmladků pod plochou poranění.

se zamoření půdy dusíkem. Metoda se nehodí do míst, kde by odumírající stromy mohly být nebezpečné pro lidi a kde je nutné zbavit se stromů najednou. Účinnost je ale i u této metody omezená a je zapotřebí lokalitu několik let sledovat a zasahovat proti výmladkům.

Injektování herbicidu

Další docela účinnou metodou je injektování živých stromů herbicidem, kdy se do živého stojícího stromu navrtá otvor nebo se v něm udělá zářez či zásek a do otvoru se vpraví silný roztok herbicidu. Otvor musí být dostatečně hluboký, aby herbicid vnikl do dřeva a byl rozveden po celém stromu. Nejlepší výsledky jsou při aplikaci v červenci a srpnu, kdy živiny putují od koruny směrem ke kořenům.

Potřebný zásek či otvor můžete udělat mačetou, vrtákem či jiným k tomu vhodným nástrojem. Na trhu je také k dostání profesionální lesnická takzvaná hypo-sekerka, při jejímž zaseknutí do kmene dojde k pohybu pístu uvnitř zařízení a tím se aplikuje herbicid do vodivých pletiv stromu. Sekerka se dá používat po celý rok mimo jarní období, kdy je v kmenech silný tok mízy. Cena se pohybuje kolem dvaceti tisíc, a proto se hodí spíše pro profesionální využití ve větších porostech.

Výhody injektování jsou stejné jako u kroužkování, především že strom zůstává na místě, pomalu odumírá, vyčerpává zásoby z kořenů a nemusíte řešit odvoz dřeva. Také nevýhody jsou stejné jako u kroužkování, metoda se nehodí na místa, kde se potřebujete akátů zbavit ihned a u hypo-sekerky se přidává její vyšší pořizovací cena.

Pastva

Pastva je ideálním prostředkem následné dlouhodobé péče na ploše, kde byly provedeny mechanické zásahy proti akátům. Obecně pastva blokuje rozšiřování stromů a keřů, udržuje místa s vysokou druhovou pestrostí. Hlavně velmi účinně nahrazuje kosení, kterým se nedá akát potlačit, ať už jde o výmladky po kácení nebo růst nových jedinců ze semen uložených v půdě.

Pastva by měla následovat co nejdříve po provedení mechanických zásahů. Důležitý je výběr zvířat, jednoznačně nejlepší jsou kozy, které akát aktivně vyhledávají a ožerou jak lístky, tak mladé větvičky a kůru. Můžete použít všechny rasy koz, ať už českou bílou kozu nebo malé kamerunské kozičky, které se často chovají jako domácí mazlíčci. Možné je ke kozám přidat i několik ovcí, které sice akát moc nemusí, ale pod vlivem koz se jej naučí také ožírat. Určitě se ale nehodí koně ani krávy, akát jim nechutná a hlavně nedokáží metabolizovat jedovaté látky v něm obsažené. Pokud sežerou větší množství akátů, může se u nich objevit kolika, malátnost či jiné potíže. Proto jednoznačně doporučujeme kozy.

Po akátech zůstává v půdě mnoho dusíku a jedovatých látek, proto se na vykloučená místa nejprve dostávají ruderalní druhy rostlin, především různé nežádoucí plevely, které rostou velice intenzivně. Na těchto místech, kde je hodně živin, je zapotřebí tyto látky z půdy odebrat. Proto je vhodné před zahájením pastvy hustý porost nežádoucích rostlin poséct a biomasu odvézt. A pro nejlepší efekt snížení živin v půdě by pak měla zvířata zůstávat na vykloučené ploše jen kvůli pasení, na noc je dobré přehnat je jinam, aby na ploše nezůstávalo zbytečně mnoho živin v podobě bobků.

Pastva má mnoho výhod, šetří čas i peníze, protože zvířata zajistí nízkonákladovou údržbu po celou pastevní sezónu od jara až do podzimu. Pasení má velmi dobré výsledky, mnohem lepší než kosení, a je dlouhodobě udržitelnou metodou. Navíc právě kozy a ovce jsou celkem nenáročné na údržbu a kozám akát velmi chutná. Pastvu je také možné kombinovat s chemickým postřikem na list. Stačí pouze několik dní, nejlépe týden, stádo držet mimo postříkané plochy, neboť herbicidy se rychle odbourávají.

Pro boj s akátem je ideální kombinovat práci lidí a koz.

Pastva se nehodí na malé a bodové plochy. Nevýhodou je, že pokud nemáte zkušenosti s pastvou a v okolí ochotného majitele koz, musíte se předem na pastvu delší dobu připravovat. Zapotřebí je sehnat zvířata, zabezpečit pro ně základní péči, dodržovat veterinární a chovatelské předpisy. Pasenou plochu je nutné navíc buď ohradit nebo sehnat pasáčka, jinak se kozy snadno přesunou a sežerou něco úplně jiného.

Koza je nejlepším pomocníkem člověka v boji proti akátu.

Pozor, kácení stromů má svá zákonná pravidla

Než se pustíte do boje s akátem, je dobré si uvědomit, že stromy jsou u nás chráněné podle zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. Především u kácení stromů je zapotřebí dát pozor, zda nepotřebujete povolení orgánu ochrany přírody. Povolení se nevyžaduje pro stromy o obvodu kmene do 80 cm ve výšce 130 cm nad zemí a nepotřebujete ani povolení pro klučení keřového porostu do celkové plochy 40 m². V opačném případě podejte

žádost o povolení kácení na odboru životního prostředí městského úřadu. V případě pochyb se zde raději informujte dopředu. Radu Vám poskytnou také na nejbližší Správě chráněné krajinné oblasti, národního parku či jiném orgánu ochrany přírody. Vzhledem k tomu, že akát je nepůvodní invazní rostlina, Vám odborní pracovníci ochrany přírody určitě ochotně poradí.

Trocha pochvaly pro akát na konec, ať nejsou včelaři smutní

Akát má také dobré vlastnosti a nebylo by správné je opomenout. Mohutné, vysloveně esteticky pěkné akáty najdeme v mnoha parcích a v České republice je dokonce 11 akátů chráněno jako památné stromy. Akátové dřevo je velmi tvrdé, proto se používá jako kvalitní palivo a je oblíbeným materiálem pro venkovní výrobky jako je zahradní nábytek, dětská hřiště nebo třeba kůly na vinicích. Díky hezké struktuře a barvě dřeva láká k výrobě dřevěných šperků a dekorací.

I z volné přírody máme jeden příklad jeho užitku, a to v lesích, kde se staré a odumřelé akáty stávají dobrým zdrojem mrtvého dřeva, což ocení například strakapoudi. A hlavně, akát je zdrojem světlého květového medu, který je chutný, jemný a zdravý. Včelaři mají akát ve velké oblibě, protože je silně medonosný.

V mnoha ohledech je tedy akát užitečný a najde u nás své místo. Pro nekonfliktní soužití akátu s naší přírodou stačí zodpovědný přístup k jeho pěstování. Chcete-li akát využívat, je nutné se postarat o to, aby se nekontrolovaně nešířil. U nežádoucích akátových porostů však nezbyvá, než se s nimi pustit do boje.

Chutný a zdravý akátový med

Doporučená literatura

Rostlinné invaze. P. Pyšek & L. Tichý. Rezekvítek, 2001.

Invazní rostliny a základní způsoby jejich likvidace.
Z. Černý, J. Neruda, F. Václavík. Institut výchovy
a vzdělávání MZe ČR, 1998

Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky.
J. Mlíkovský & P. Stýblo. ČSOP Praha 2006

Zavlečení cizinci a nové krajiny, 1 – 6. P. Pyšek,
J. Sádlo, P. Pokorný. Vesmír 2004.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Trnovník_akát

Vydalo

**DAPHNE ČR – Institut
aplikované ekologie
České Budějovice 2009
www.daphne.cz**

Autor: Mgr. Zuzana Veverková

Grafika: RWdesign

Tisk: Tiskárna Posekaný

Náklad: 1000 ks

Vydání
metodického listu financovalo
Ministerstvo životního prostředí
a Nadace Partnerství
v rámci programu Strom života,
jehož generálním partnerem je Skanska.
Metodický list byl připraven
jako součást projektu
Záchrana a rozvoj motýlího ráje ve Ždánicích.

SKANSKA

Generální partner programu

Ministry of the Environment
of the Czech Republic